

Espoon asunnottomuuden puolittamisen suunnitelma 2020-2022

16.11.2020

© Espoon kaupunki 2020

16.11.2020

[Asianumero]

Yhteenveto

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi asunnottomuuden puolittaminen vuoteen 2023 mennessä ja asunnottomuuden poistaminen kokonaan vuoteen 2027 mennessä. Siihen liittyen ympäristöministeriö on käynnistänyt kolmivuotisen asunnottomuusohjelman suurimpien kaupunkiseutujen, palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa.

Ohjelmaan osallistuvat kunnat tekevät suunnitelman toimenpiteistä asunnottomuuden vähentämiseksi. Suunnitelmaan tulee sisältyä mm. tiedot asunnottomille osoitettavien asuntojen lukumäärästä sekä sotepalvelujen vahvistamisesta asunnottomuuden vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi. Ohjelman tavoitteina on lisätä kohtuuhintaisten ja valtion tukemien asuntojen tarjontaa asunnottomille, vahvistaa asunnottomuustyötä kuntien peruspalveluissa, parantaa asumisneuvonnan saatavuutta ja vakiinnuttaa asunnottomuuden parissa toimivien tahojen yhteistyö erityisesti kunta- ja aluetasolla.

Ohjelman toteuttamiseen liittyen oli mahdollista hakea valtionavusta sosiaali- ja terveysministeriöstä hankehakemuksen muodossa. Espoolle myönnettiin ko. hankerahoitus (506 542 €). Asunnottomuusohjelmaan osallistuvien ja hankerahoitusta saavien tuli myös laatia kokonaisvaltainen suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi (ym.fi/Asunnottomuusohjelma).

Espoossa on valmisteltu asunnottomuuden puolittamisen suunnitelmaa vuosille 2020-2022. Suunnitelman toimenpiteet liittyvät mm. asunnottomille suunnatuista asunnoista sopimiseen. Tavoitteiden toteutumiseen vaikuttaa myös asuntotuotannon ja etenkin kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen määrä. Lisäksi toimenpiteitä riskiryhmien asunnottomuustilanteeseen vaikuttamiseksi suunnitelmassa ovat ohjauksen ja neuvonnan sekä matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen, ennaltaehkäisevien toimintatapojen kehittäminen, monialaisen yhteistyön vahvistaminen, asiakkaan palveluista vastaavan työntekijän roolin kehittäminen ja oikea-aikaisten sekä riittävien palvelujen varmistaminen.

Suunnitelmassa käydään läpi asuntotilannetta sekä asunnottomuustilannetta Espoossa. Siinä kuvataan asunnottomuuden suhteen riskiryhmien tilannetta sekä toimenpiteitä asunnottomuuden vähentämiseksi. Suunnitelmassa käydään läpi asunnottomille kohdistettavien asuntojen määrät.

Asunnottomuuden ennaltaehkäisyä kehitetään tulevaisuuden sote-keskusmallin suuntaisesti niin, että palvelut ja palvelupolut ovat entistä oikea-aikaisempia ja monialaisempia. Asunnottomuuden puolittamisen

16.11.2020

[Asianumero]

suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti Espoon
asunottomuusverkostossa.

16.11.2020

[Asianumero]

Sisällysluettelo

1	Espon suunnitelma asunnottomuuden puolittamiseksi 2020-2022	4
2	Yleiskuvaus asuntopolitiikasta ja -tilanteesta	5
2.1	Asuntotuotanto	5
2.2	Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpide -ohjelma AUNE.....	6
2.3	Asunnottomuustilanne	7
2.4	Asunto ensin -periaate	8
3	Asunnottomuuden suhteen riskiryhmien tilanne ja kehityssuunta sekä toimenpiteet	9
3.1	Tilannekuvaus	9
3.2	Riskiryhmien asunnottomuustilanne ja toimenpiteet.....	10
3.3	Muut toimenpiteet	16
4	Asunnottomille kohdistettävien asuntojen määrät	21
4.1	Espon Asuntojen asuttamat asunnottomat.....	21
4.2	Asumispalvelujen kautta asutettavat asunnottomat.....	21
4.3	Asuntojen uustuotanto	22
4.4	Olemassa oleva asuntokanta, hankinnat	23
4.5	Asumisyksiköiden peruskorjaustarve	23
4.6	Eri ryhmille kohdistetut asunnot: nuoret	23
5	Alueen asunnottomuustyön yhteistyöverkostoja.....	23
6	Lähteet.....	25

16.11.2020

[Asianumero]

1 Espoon suunnitelma asunnottomuuden puolittamiseksi 2020-2022

Espoo -tarinan mukaisesti Espoo on kaikkien Espoo. ”*Espoolaiset huolehtivat aktiivisesti ja omatoimisesti itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään. Kukaan ei jää tukea vaille, mikäli omat voimat eivät riitä.*” Kaupunki tekee läheistä yhteistyötä alueellaan toimivien järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa silloin, kun yksin toimiminen ei riitä tai ei tuota vaikuttavuutta. Asunnottomuus on tunnetusti ns. viheliäinen ongelma. Asunnottomuuteen ja sen vähentämiseen vaikuttaa vahvasti niin rakenteelliset aluepolitiikkaan, kaavoitukseen ja asuntopolitiikkaan liittyvät linjaukset kuin myös sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipolitiikan, sosiaaliturvan ja palveluiden ratkaisut. Asunnottomuus inhimillisenä yksilöllisenä ongelmana on yksi perustavanlaatuisimmista sosiaalisista kysymyksistä, mutta konkreettisena ilmiönä se voi näkyä myös meidän kaikkien lähiympäristössä ja aiheuttaa meille myös yhteisöllisyyteen, osallisuuteen ja turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä. Väistämättä tämä kaikki tarkoittaa sitä, että asunnottomuuden vähentämiseen tarvitaan runsaasti meidän kaikkien yhteistyötä.

Hallitus on asettanut tavoitteeksi puolittaa asunnottomuus vuoteen 2023 mennessä. Ympäristöministeriö on käynnistänyt kolmivuotisen asunnottomuusohjelman suurimpien kaupunkiseutujen, palvelutuottajien ja järjestöjen kanssa. Ohjelman tavoitteina on lisätä kohtuuhintaisten ja valtion tukemien asuntojen tarjontaa asunnottomille, vahvistaa asunnottomuustyötä kuntien peruspalveluissa, parantaa asumisneuvonnan saatavuutta ja vakiinnuttaa asunnottomuuden parissa toimivien tahojen yhteistyö erityisesti kunta- ja aluetasolla. Ohjelmaan osallistuvat kunnat tekevät kokonaisvaltaisen suunnitelman asunnottomuuden vähentämiseksi. (ym.fi/Asunnottomuusohjelma)

Vuotuisen asunnottomuuslaskennan tilastoinnin mukaan Espoossa oli marraskuussa 2019 yhteensä 457 yksin asuvaa asunnotonta. Yksin asuvien asunnottomien määrä on Espoossa ollut laskeva vuodesta 2017. Tilastoinnin mukaan myös nuorten asunnottomuus on ollut laskusuunnassa. Samaan aikaan esim. perheiden asunnottomuus on lähtenyt nousuun. Espoo on osallistunut PAAVO I, PAAVO II ja Aune -asunnottomuusohjelmiin. Asunnottomuusohjelmien aikana onkin tehty useita toimenpiteitä asunnottomuuden vähentämiseksi, mutta edelleen on paljon tehtävää asunnottomuuden puolittamisen tavoitteeseen pääsemiseksi. Asunnottomuus on PAAVO- ja AUNE -ohjelmakausien aikana muuttanut muotoaan niin, että se koskettaa nyt entistä laajempia ihmisryhmiä ja tilanteisiin liittyy yhä enemmän taloudellisia ongelmia (Asunnottomuusohjelmien arviointi/YM, 2019:11). Näin ollen asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ja asunnottomuustyön strategioiden, kehittämisen ja keinovalikoimien tulisi huomioida myös muuttuvasta toimintaympäristöstä nousevat tarpeet. Polut asunnottomuuteen ovat yksilölliset ja asiakkaan ympärille kootut tukimuodot ja palvelut tulisivat olla suunnitelmalliset, oikea-aikaiset, vaikuttavat ja tarvittaessa myös monialaiset. Yksilötasolla asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpiteitä ovat mm. varmistaa asuminen aina, kun kohdataan asiakas (otetaan asuminen puheeksi), puuttua mahdollisimman varhain vuokravelkoihin, estää asunnottomuuden pitkittymistä ja tilanteen pahenemista sekä estää asunnottomuuden uusiutumista. Keskeistä on myös, että asunnottomuuteen ja asunnottomuuden

16.11.2020

[Asianumero]

ennaltaehkäisyyn liittyvät palvelut löytävät saumattomat ja tavoitettavat yhteistyön muodot tulevaisuuden sote-keskusmallissa. Asunnottomuutta ehkäistään mm. vahvistamalla asiakaslähtöisiä palveluja ja yhteistyömalleja eri toimijoiden kanssa, myös järjestötoimijoiden tarjoama tuki mukaan nivoen.

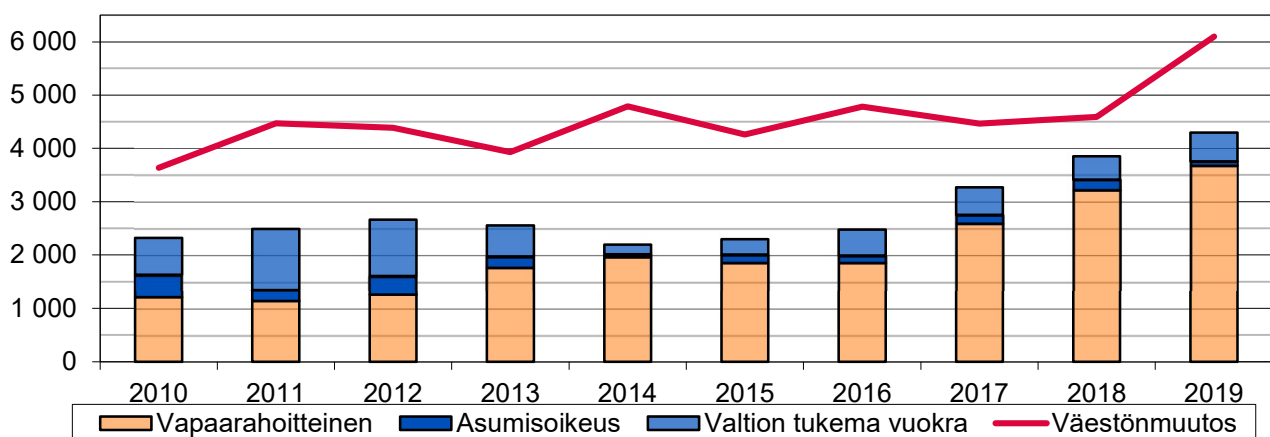
Kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin seudun ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen (MAL-sopimuksen) 2020-2031. Siinä Helsingin seudun kuntien kaavoitustavoite on yhteensä 6 miljoonaa kerrosneliometriä, josta Espoon osuus on 1,2 miljoonaa kerrosneliometriä. Espoon asuntotuotantotavoite on 3300 asuntoa vuodessa, josta 20 % tulee olla 40 vuoden korkotukilainalla toteutettuja tavallisia ja erityisryhmien ara-vuokra-asuntoja ja 10 % asumisoikeusasuntoja tai lyhyellä 10 vuoden korkotukilainalla toteutettuja vuokra-asuntoja (ym.fi/Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukset).

2 Yleiskuvaus asuntopolitiikasta ja -tilanteesta

2.1 Asuntotuotanto

Espoon valtuusto päätti 10.9.2018 asunto-ohjelmasta 2018-2021. Asunto-ohjelman keskeisinä tavoitteina ovat asuntotuotannon määrällisen tarpeen arviointi ja toteuttamisedellytysten varmistaminen, monipuolisen asuntotarjonnan ja erilaisten väestöryhmien asumisen edistäminen, asuinalueiden tasapainoinen kehittäminen sekä asumisen ekologisen kestävyuden huomioonottaminen.

Espoossa oli vuoden 2019 lopussa noin 290 000 asukasta ja 140 000 asuntoa. Väestön määrä on kasvanut 2010 - luvulla keskimäärin 4 540 asukkaalla vuodessa. Asuntoja on valmistunut vuosittain keskimäärin 2 852, joista 40 vuoden korkotukilainalla toteutettuja ara-vuokra-asuntoja 16 % ja asumisoikeusasuntoja 7 %.

Kuva 1. Espoon valmistuneet asunnot ja väestönkasvu 2010 - luvulla.

16.11.2020

[Asianumero]

2.2 Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpide -ohjelma AUNE

Espoon kaupunki osallistui valtakunnallisen Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman toteuttamiseen vuosina 2016–2019 (AUNE). Myös aiemmin Espoossa on kohdennettu toimenpiteitä asunnottomuuden vähentämiseksi PAAVO I -II kausien aikana. AUNE - ohjelma toteutettiin vuosina 2016 -2019 ja toimintaa suunnattiin asunnottomuustyössä mm. ennaltaehkäiseviin palveluihin.

AUNE-ohjelman loppuraportin (Karppinen 2020, s. 4) mukaan ohjelman tavoitteena oli jatkaa asunnottomuuden vähentämistä vahvistamalla asunnottomuuden ennaltaehkäisyä, sekä torjumalla asunnottomuuden uusiutumista. Samalla tavoiteltiin asunnottomuuden hoitamiseen liittyvän palvelujärjestelmän uudistamista entistä asiakaslähtöisemmäksi ja ennaltaehkäisevämmäksi. Raportin mukaan ohjelman keskeiset toimenpiteet liittyivät asunnottomuustyöhön kohdennetun kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiseen ja monipuolistamiseen, ennaltaehkäisevien asunnottomuussuunnitelmien laatimiseen, asumisneuvonnan vahvistamiseen ja talousvaikeuksissa olevien kotitalouksien asunnottomuuden ehkäisemiseen, sekä asumissosiaalisen työn osaamisen ja kokemusasiantuntijuuden vahvistamiseen (Karppinen 2020, s. 2).

AUNE-ohjelma ja siihen liittyneet tavoitteet ovat olleet suuntaamassa palvelujen kehittämistä Espoossa. Kehittämistä on tehty mm. muotoilemalla ja kilpailuttamalla asunnottomille ja asunnottomuusuhan alla oleville lapsiperheille tukipalveluita. Kotona kaupungissa -hankkeessa suunniteltiin asumisvalmennusmalli pakolaistaustaisille nuorille ja lapsiperheille. Lähdettiin mukaan tekemään yhteistyötä myös RISE:n hankkeeseen, jossa kehitetään verkostomaista toimintamallia sakko - ja lyhytaikaisvangeille. NEA-hanke tekee yhteistyötä mm. aikuisten sosiaalipalvelujen sosiaalityön kanssa, tuottaen tietoa naisten erityistarpeista asunnottomuustyössä palvelujen kehittämistarpeiden näkökulmasta. Aikuisten sosiaalipalveluissa asumisneuvonnan hankkeena alkanutta toimintaa on jatkettu aikuisten sosiaalipalvelujen omana toimintana. AKU-hankkeen myötä luotiin kokemusasiantuntijan roolia palveluissa. Lähityötä lähdettiin mallintamaan aikuissosiaalityön asumisen palveluissa. Viime vuosina myös asunnottomien tilapäismajoituksen palveluvalikko on laajentunut ja keväällä 2020 käynnistettiin aikuisten sosiaalipalvelujen omana toimintana hätämajoituspalvelua.

Espoon AKU-osahankkeessa (Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat – hanke, vv. 2016-2016) keskeisimmiksi toiminnoiksi nousivat Asumissosiaalisen työn teemapäivät, kokemusasiantuntijuus, lähityö ja monet kooltaan pienet, mutta merkitykseltään suuremmat yhteistyökuviot ja kokeilut, joiden tavoitteena oli pitää ennaltaehkäisyn näkökulmaa esillä ja puheissa. (Järvinen M. & Kumpula Y. 2019, 35-36)

16.11.2020

[Asianumero]

Valtakunnallisesti tarkasteltuna ohjelmaan osallistuneiden kaupunkien ennaltaehkäisevä asunnottomuustyö jäsenyi ohjelmakauden aikana, asumisen riskitekijöitä tunnistetaan paremmin sekä asumisen turva opittiin ottamaan puheeksi entistä paremmin. Kerättyjen asunnottomuustilastojen mukaan asunnottomuus laski vuosien 2016-2019 välillä 1168 henkilöllä. Ohjelmatyöhön osallistui erillisrahoitteisia hankkeita, joissa kehitettiin uusia toimintamalleja asunnottomuustyöhön ja lisättiin asumissosiaalityön osaamista monin tavoin. (Karppinen 2020, s. 2)

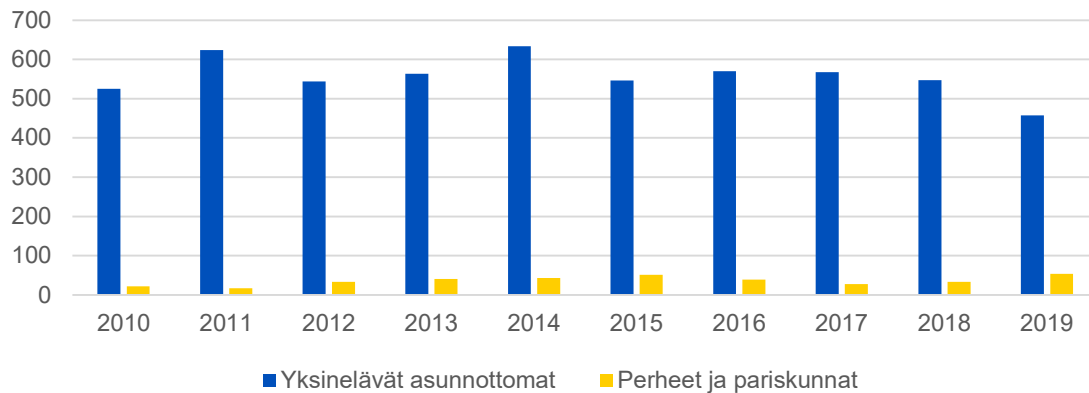
Asunnottomuusohjelmille tehdyn ulkopuolisen arvioin mukaan tutkijat totesivat asunnottomuuden muuttuneen ohjelmakausien aikana niin, että asunnottomuus koskettaa nyt aiempaa laajempia ihmisryhmiä ja liittyy yhä enemmän taloudellisiin ongelmiin, kuten ylivelkaantuminen ja kohdistuu erityisesti syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Arvioinnin mukaan tuleekin kehittää mm. nuorten neuvontaa esim. peruspalveluissa sekä asunto ensin -periaatetta. Arvioinnin mukaan ohjelmien aikaiset asunnottomuustyön yhteistyön muodot ja suunnitelmallinen työ tulisi ottaa pysyväksi toiminnaksi. (Asunnottomuusohjelmien arviointi, YM 2019:11)

2.3 Asunnottomuustilanne

Vuoden 2019 marraskuun asunnottomuuslaskennan mukaan yksinäisten asunnottomien määrä on Espoossa lähtenyt tilastojen mukaan laskuun, mutta pitkäaikaisasunnottomien määrässä on jonkin verran nousua. Yksin eläviä asunnottomia oli yhteensä 457 eli 0,16 % espoolaisista, joista pitkäaikaisasunnottomia oli 169 henkilöä, 86 nuoria (alle 25 - vuotiaita), naisia 102 ja maahanmuuttajataustaisia 145 henkilöä. Asunnottomia perheitä ja pariskuntia oli 54, joista 28 oli maahanmuuttajataustaisia. Asunnottomissa perheissä oli yhteensä 83 lasta. Asunnottomien nuorten, naisten ja maahanmuuttajataustaisten määrät ovat laskeneet vuodesta 2018. Ulkona ja ensisuojuissa majoittuvien määrä on hieman noussut. Myös asuntoloissa ja majoitusliikkeissä majoittuvien määrä on noussut. Sukulaisten ja tuttavien luona majoittuvien määrä on laskenut, mutta on edelleen korkea eli 323 henkilöä. Asunnottomien lapsiperheiden määrä on kasvanut.

16.11.2020

[Asianumero]

Kuva 2. Yksinelävien asunnottomien määrä on 2010 - luvulla lasketut voimakkaasta väestönkasvusta huolimatta.

Suhteutettuna Espoon väkilukuun/1000 asukasta kohden ja huomioiden kaikki asunnottomat (yksin elävät, perheet/pariskunnat ja lapset) vuosina 2012-2019 oli asunnottomia Espoossa:

Asun- notto- mat	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Henkilö- määrä	658	678	738	678	673	653	658	595
/1000 asukas	2,6	2,6	2,8	2,5	2,5	2,3	2,3	2,1

Kuva 3. Kaikki asunnottomat Espoossa vuosina 2012-2019

2.4 Asunto ensin -periaate

Asunto ensin- periaate on huomioitu Espoossa esim. aikuisten sosiaalipalveluissa tuetun asumisen palveluissa ja kotiin vietävän tuen palveluissa. Nähdään, että pysyvä asunto luo perustan sosiaaliselle ja muulle kuntoutumiselle. Kaupunki järjestää tilapäistä majoitusta aktiivisesti päihteitä käyttäville ja päihteettömille asunnottomille yksin eläville ja perheille. Mikäli asunnottomalla asiakkaalla on asumisen tuen tarvetta, on mahdollisuus siirtyä tilapäisen asumisen palveluista tuettuun asumiseen, esim. asunto ensin - periaatteella toimivien asumispalvelujen piiriin. Asunto ensin -periaate on Aikuisten sosiaalipalveluissa (aikuissosiaalityössä ja maahanmuuttajapalveluissa) lähtökohtana palvelujen järjestämisessä. Asiakkaita tuetaan pysyvän asunnon löytämisessä. Asunto ensin- periaate on huomioitu myös mielenterveys- ja päihdepalveluissa niin omissa kuin ostopalveluna tuotettavissa asumispalveluissa.

16.11.2020

[Asianumero]

Asunnottomille yksineläville, pariskunnille ja perheille järjestetään tilapäistä majoitusta Espoon kaupungin toimesta. Aikuisten sosiaalipalvelut järjestää päihteetöntä tilapäismajoitusta omana palveluna kriisimajoitusyksikkö Viisikossa sekä ostopalveluna järjestettävässä tilapäismajoituksessa. Lapsiperheiden tilapäismajoitus järjestetään ostopalveluna hajasijoitetussa tilapäismajoituksessa. Viisikossa järjestetään nyt myös hätämajoitusta. Tilapäismajoituksen aikana asiakkaat saavat tukea pysyvemmän asumisratkaisun löytämiseksi. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen Olarinluoman vastaanottokodissa järjestetään tilapäismajoitusta aktiivisesti päihkeitä käyttäville.

Kaupungin välivuokraamissa tukiasunnoissa ennen vuotta 2016 muuttaneilla asukkailla on pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevat vuokrasopimukset asunto ensin -periaatteen mukaisesti, mutta uusille asukkaille tehdään määräaikaista vuokrasopimuksia lukuun ottamatta Väinölän asumisyksikköä. Määräaikaista vuokrasopimuksia jatketaan enintään vuosi kerrallaan, mikäli asukas on tukiasunnon tarpeessa, vuokrat on maksettu ja asumisen aikaisia häiriöitä ei ole. Määräaikaisen vuokrasopimuksen jatkokohtaan on todettu toimivan yhtenä hyvänä tarkistuspisteenä asukkaan asumisen sujumisen seurannassa. Asumisyksiköiden ja tukiasuntojen määrän rajallisuudenkin vuoksi, olisi erittäin tärkeä löytää keinoja asukkaiden ohjaamiseen asumisyksiköistä sekä tukiasumisesta kevyemmin tuettuihin asumismuotoihin tuen tarpeen vähentyessä.

3 Asunnottomuuden suhteen riskiryhmien tilanne ja kehityssuunta sekä toimenpiteet

3.1 Tilannekuvaus

Aikuisten sosiaalipalveluissa tehtiin keväällä 2020 kysely työntekijöille asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ja asunnottomien palvelujen nykytilanteesta ja kehittämistarpeita. Kyselyssä työntekijät nostivat esiin mm. asiakkaiden vaikeudet löytää kohtuuhintaisia asuntoja. Asumisen järjestymistä voivat vaikeuttaa myös luottohäiriömerkinnät sekä aiemmat vuokravelat. Myös Kelan enimmäisasumismenoille asettamien rajojen nähtiin vaikeuttavan asunnon saamista. Tuetun asumisen palveluvalikkoa toivottiin vielä kehitettävän esim. nuorten ja luku- ja kirjoitustaidottomien asiakkaiden palveluiden osalta. Lisäksi toivottiin asiakkaan polkujen vahvistamista tuetusta asumisesta itsenäiseen asumiseen sekä turvakodeista eteenpäin siirryttäessä. Lisäksi nostettiin esille asiakkaiden tarve talousneuvontaan ja ns. kevyempään tukeen asioiden hoidossa, asumisen turvaamisen näkökulmasta. Myös asiakkaan omatyöntekijän roolia haluttiin edelleen kehittää.

16.11.2020

[Asianumero]

Kuusikkokuntien raportin (2019) mukaan Espoon aikuissosiaalityön asiakkaista 47,6 % oli 25-44 -vuotiaita ja nuorten aikuisten (alle 25-vuotiaiden) osuus asiakkaista oli 19,6 %. Espoossa työttömyysaste vuoden 2019 lopussa oli 7,7 %. Espoon työttömyystilaston mukaan syyskuun 2020 lopulla Espoossa oli työttömiä yhteensä 17 309 ja työttömyysaste oli 11,8 % ja pitkäaikaistyöttömiä (yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita) oli 4575 eli 26,4 % työttömistä (Espoo.fi/työttömyys kuukausittain).

Aikuisten sosiaalipalveluissa vireille tulleiden vuokravelkahakemusten määrä on kasvanut voimakkaasti muutaman viime vuoden aikana.

Kuva 4. Aikuissosiaalityössä tehtyt toimeentulotuen vuokravelkapäätökset (myönteiset/kielteiset).

Ara:n asunnottomuus selvityksen (2/2020) mukaan Suomessa oli 4600 yksin elävää asunnottomia vuoden 2019 lopussa ja asunnottomuus keskittyy suuriin kaupunkeihin. Espoossa tehdyn asunnottomuustilastoinnin mukaan yksin elävien asunnottomien määrä laski useilla kymmenillä vuonna 2019 edellisvuoteen verrattuna. Espoon asunnottomuustilanteeseen vaikuttaa mm. muuttoliike pääkaupunkiseudulle. Asunnottomuuden taustalla on usein myös muuttuvia perhetilanteita. Toisinaan häätöprosessi on voinut jo edetä tilanteeseen, jossa sosiaalityön keinot tukea asumisen pysyvyyttä eivät ole enää mahdollisia. Asunnottomuuden ja asunnottomuuden uhan taustalla vaikuttaa myös pääkaupunkiseudun vuokra-asuntotilanne ja ns. ylikalliit vuokrat. Toisinaan Kelan kohtuuvuokra voi ylittyä myös asumisen aikana vuokrankorotuksienkin vuoksi.

3.2 Riskiryhmien asunnottomuustilanne ja toimenpiteet

Asuntojen osoittamisen lisäksi keskeisiä toimenpiteitä riskiryhmien asunnottomuustilanteeseen vaikuttamiseksi ovat ohjauksen ja neuvonnan sekä

16.11.2020

[Asianumero]

matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen, ennaltaehkäisevien toimintatapojen kehittäminen, monialaisen yhteistyön vahvistaminen, asiakkaan palveluista vastaavan työntekijän roolin kehittäminen ja oikea-aikaisten sekä riittävien palvelujen varmistaminen.

Nuoret

Vuotuisen asunnottomuustilastoinnin mukaan vuonna 2019 nuorten asunnottomuus on vuosina 2018-2019 ollut laskusuunnassa. AUNE-ohjelmassa kohdennettiin toimenpiteitä nuorten asunnottomuuden torjumiseksi. Asumisneuvontaa vahvistettiin nuorten asumisneuvojalla. Asumisneuvojan tuella on voitu auttaa nuoria löytämään nopeammin vuokra-asuntoja. Aikuissosiaalityön nuorten tiimissä tehdään vuokravelkaan liittyvää työskentelyä osana suunnitelmallista sosiaalityötä. Nuorten tiimit tekevät yhteistyötä esim. Ohjaamotalon ja SPR:n Kotipolun kanssa asumisen asioissa. Aikuissosiaalityön sosiaaliohjaajalla ja asumisneuvojalla on vastaanotot Leppävaaran Ohjaamotalon Starttipisteellä kertaviikkoisesti. Etsivän nuorisotyön kanssa yhteistyö on vahvistunut. Nuorten tilanteet elämisen ja asumisen suhteen voivat vaihdella nopeasti, mikä tulee ottaa huomioon työskentelyssä.

Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja on noussut 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen. Espoossa lastensuojelun jälkihuollolla on käytössään tukiasuntoja, jonne järjestetään jälkihuollon sosiaaliohjauksen palvelua. Lisäksi jälkihuollossa on käytössä ostopalveluna hankittua tuetun asumisen palvelua. Jälkihuollon piirissä oleville nuorille on myös mahdollisuus järjestää tilapäistä majoitusta. Jälkihuollossa tarjotaan kaikille asiakkaille asumisen ratkaisua, eikä ketään jätetä asunnottomaksi. On kuitenkin tilanteita, joissa tarjottu asumisvaihtoehto ei ole riittävä nuoren tarpeisiin ja asumiseen liittyvien häiriöiden tai maksamattomien vuokrien vuoksi asuminen keskeytyy. Jälkihuollon ikärajan noston myötä lisääntyvä asiakasmäärä saattaa vaikuttaa tuetun asumisen tarpeeseen jatkossa.

- Nuorten asumispalveluvalikkoa kehitetään Aikuisten sosiaalipalveluissa. Nuorten Friisimäen tuetun asumisen yksikön kilpailutusvaiheessa arvioidaan nuorten asumispalvelujen tarpeet. Asumisyksikköön on rakentumassa tukiasumista 31 nuorelle ja lisäksi rakentuu tavallisia vuokra-asuntoja 24.
- Aikuissosiaalityön nuorten tiimissä toimintaa suunnataan niin, että pyritään entistä paremmin tukemaan nuoria pysyvemmän asumisratkaisun pariin heti, kun tulee esille, että nuori asuu epävirallisesti kaverin asunnossa.
- Aikuissosiaalityössä jatketaan yhteistyötä nuorille suunnattujen toimijoiden kanssa, kuten esimerkiksi TE- palvelut, Ohjaamotalo ja terveydenhuolto, joissa tavoitteena on ottaa asuminen puheeksi aina kun nuori kohdataan.
- Nuorten häätöjen ehkäisemiseksi tavoitellaan tiiviimpää yhteistyötä vuokranantajien kanssa asumisen turvaamiseksi.

16.11.2020

[Asianumero]

Maahanmuuttajat

Asunnottomuuslaskennan tilastoinnin mukaan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden asunnottomuus Espoossa on lähtenyt laskuun viime vuonna. Haasteita on edelleen esimerkiksi tilanteissa, joissa henkilöt siirtyvät vastaanottokeskuksista kuntaan heti oleskeluluvan saatuaan, mutta eivät voi jatkaa asumista yksityismajoitusasunnoissa. Tai kun vastaanottokeskus kirjaa ulos oleskeluluvan saaneen henkilön ja hänellä ei ole vielä asuntoa.

Asumisneuvonnan yhteistyötä on laajennettu maahanmuuttajapalveluihin kehittämällä yhteinen asunnonhakuinfon malli eri kieliryhmille. Espoolaisten vieraskielisten osuus on kasvussa, joten tietoa ja ohjausta tarvitaan yhä enenevässä määrin useammalla kielellä, myös asumisen kysymyksiin liittyen. Maahanmuuttajapalveluissa tehdään yhteistyötä järjestöjen kanssa osallisuuteen tukemiseen liittyen. Kotouttavan sosiaalihuollon perustehtävä on asumisen sujumisen varmistaminen.

- Kotona kaupungissa - hankkeen asumisvalmennuksen mallin työmenetelmiä jalkautetaan laajemmin maahanmuuttajapalveluissa.
- Maahanmuuttajapalveluissa tarjotaan jatkossa systemaattisesti asiakkaille OTAVA-valmennusta (Oman talouden valtiaaksi), joka on taloussosiaaliohjauksen työväline alkuvaiheen pakolaisten kanssa työskenteleville. Valmennusta pilotoidaan ryhmämuotoisena etäyhteyksillä toteutettuna.
- Perhe ja sosiaalipalvelut osallistuu vieraskielisten neuvonnan ja ohjauksen kehittämishankkeeseen, jossa kehitetään palvelupiste maahanmuuttajille. Maahanmuuttajapalvelujen erityisosaamista hyödynnetään palvelun kehittämisessä.
- Asumispalvelujen kehittämisessä tulee ottaa huomioon kotouttamiseen liittyvät kysymykset ja tuen tarpeet.

Vankilasta vapautuvat

Vankilasta asunnottomana vapautuvien tukiasumisen palvelut on järjestetty joko ostopalveluna tai omana toimintana. Aikuissosiaalityössä tehdään yhteistyötä RISE:n kanssa mm. Siksak -hankkeessa (rikosseuraamus.fi/hankkeet/siksak): Projektin kohderyhmänä ovat Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen asiakkaat, jotka suorittavat joko lyhyitä vankeustuomioita tai sakon muuntorangaistusta. Tavoitteet liittyvät mm. palvelun tavoitettavuuden ja verkostotyöskentelyn kehittämiseen. Espoon Aikuissosiaalityössä on nimetty RISE yhteyshenkilöt, minkä tavoitteena on

16.11.2020

[Asianumero]

helpottaa vankilasta vapautumisen suunnittelua ja tarvittavia palveluita yhteistyössä kaupungin sosiaalityön kanssa.

- Vahvistetaan yhteistyötä vankilasta asunnottomana vapautuvien asiakkaiden tukemiseksi aikuissosiaalityössä mm. selvittämällä mahdollisuuksia keskittää koordinoitua aikuissosiaalityössä asumistaloussosiaalityön tiimiin.
- Aikuisten sosiaalipalvelut osallistuu VAT-verkoston ja YRE - verkoston tapahtumiin ja foorumeihin.

Turva-asumisen ja turvakotien asiakkaat

Aikuisten sosiaalipalvelujen sosiaalityö tekee yhteistyötä turvakodeissa olevien asiakkaiden verkostoissa järjestämällä tarvittaessa jatkoasumiseen liittyvää tukea. Espoossa Omatila -palvelu tukee lähisuhdeväkivaltaa kohdanneita, väkivaltaisissa kodeissa eläviä tai lähisuhdeväkivaltaa pelkääviä espoolaisia.

- Omatila on siirtynyt Aikuisten sosiaalipalvelujen organisaatioon elokuussa 2020. Yhteistyötä ja toimintamalleja jatkoasumisen ja tuen osalta kehitetään asumistaloussosiaalityön hankkeessa. Tavoitteena on kehittää yhteistyömalli Omatilan ja aikuissosiaalityön välille, joka toimintamalli tukee nopeaa asuttamista turva-asumisen jakson jälkeen.

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaat

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaille asumisen palveluja järjestävät mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä aikuisten sosiaalipalvelut.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestää eritasoisia asumispalveluja mielenterveys- ja päihdeasiakkaille. Palveluvalikossa on asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan joko tuettua-, palvelu- tai tehostettua asumispalvelua. Asumispalvelut ovat määräaikaisia ja tavoitteena on asiakkaan itsenäinen asuminen, mutta joillakin asiakkailla asumispalveluiden tarve on pitkäaikainen. Asiakkaan yksilöllinen palvelutarve määrittää asumispalvelun keston. Asumispalveluihin sisältyy jatkuva arviointi asiakkaan palvelutarpeesta. Palvelutarpeen arvioinnista vastaa mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaus ja sitä arvioidaan yhteistyössä asiakkaan, palveluntuottajan, hoitotahon ja muun verkoston kanssa. Palvelun tavoitteet kirjataan palvelusuunnitelmaan.

Aikuisten sosiaalipalvelut järjestää aktiivisesti päihteitä käyttäville henkilöille asunto ensin - periaatteella toteuttavana palveluna tuetun asumisen yksikkömuotoista asumispalvelua ostopalveluna. Asiakkaan sosiaalityöntekijä aikuissosiaalityöstä koordinoi asumisyksikössä asuvan asiakkaan palveluja ja toimii asiakkaan Sosiaalihuoltolain mukaisena omatyöntekijänä.

16.11.2020

[Asianumero]

MTP:n sairaanhoitaja konsultoi ja organisoii lyhytaikaisten sakkovankien hoitoa sekä osallistuu asiakkaan verkostoihin. Toiminnan tavoitteena on ehkäistä palveluiden katkeamista ja vähentää lyhytaikaisen vankeuden aiheuttamia seurauksia. MTP:n sairaanhoitaja toimii asiakasryhmän tukena kahtena päivänä viikossa.

Aikuisten sosiaalipalvelujen ja Mielenterveys- ja päihdepalvelujen yhteistyötä asumispalvelujen asiakasohjauksessa on kehitetty. Ensivaiheessa arvioitiin asiakkaan palvelupolkua tukiasumisen palveluun sekä kehitettiin yhteistä asiakasohjausta.

- Mielenterveys – ja päihdepalveluissa on meneillään kilpailutus vaativan tehostetun palveluasumisen järjestämiseksi.
- Mielenterveys ja päihdepalveluiden ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön asiantuntija aloitti maaliskuussa vuonna 2020. Asiantuntijan tehtäviin kuuluvat laaja-alainen, kaupunkitasoinen ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, verkostotyö, sekä Espoon strategian mukaisten hankkeiden edistäminen. Yksi keskeisimmistä tavoitteista on ehkäistä oikea-aikaisella toiminnalla mm. päihdehaittoja ja asunnottomuutta, kuten esimerkiksi pääkaupunkiseudun PAKKA - työ.
- Mtp selvittää vuoden 2020 aikana mahdollisuuden liittyä Peliklinikkaan ja tarjota tätä kautta palveluja espoolaisille peliriippuvaisille. Yhteisellä - hankkeen kautta on vuoden 2020 aikana saatu koulutusta peliriippuvaisten hoidon kehittämiseksi ja hanke jatkuu edelleen.

Naiset

Yksin elävien naisten asunnottomuus lähti tilastojen mukaan laskuun vuonna 2019, jolloin asunnottomia naisia oli asunnottomuuslaskennan mukaan 102 henkilöä. NEA -hankkeen aikana hanketyöntekijä työskentelee asunnottomien naisten verkostoissa Espoossa. Hankkeessa on mm. tehty jalkautuvaa työtä, autettu asiakkaita löytämään asuntoja, pitämään asunnoista ja vuokranmaksuista huolta sekä autettu talousasioiden selvittelyssä. Hanke tuottaa aikuisten sosiaalipalveluille ajankohtaista tietoa naisten asumiseen liittyvistä erityiskysymyksistä, joita tulisi ottaa huomioon asiakastyössä ja asumispalvelujen sisältöjä kehitettäessä.

- Tavoite on, että naisten erityistarpeet asumisen järjestämisessä ja tukiasumisessa nostetaan esille ja suunnitellaan palveluiden sisältöjä NEA-hankkeen esiin tuomat erityistarpeet huomioiden.

Talousvaikeuksissa olevat ja velkaantuneet

Jalkautuvassa talousohjaushankkeessa kohdistettiin palvelua velkatilanteiden selvittämiseen ja asiakkaiden ohjaukseen talousasioissa. Espoossa tunnistettiin kehittämiskohteena mm. tuen tarpeisiin vastaaminen jo ennen asiakkaiden talous-

16.11.2020

[Asianumero]

ja velkaneuvontaan hakeutumista. Espoon aikuisten sosiaalipalvelut saivat loppuvuodesta 2019 myönteisen päätöksen ASTA-osahankkeen rahoituksesta, joka osahanke jatkuu vuoden 2020 ajan. ASTA-osahanke kohdistaa Espoossa työskentelyä talousvaikeuksissa oleviin asiakkaisiin tukemalla heitä taloudenhallinnan keinojen lisäämisessä. Hanke mm. kehittää ja pilotoi talousneuvolapalvelua. Hankkeessa pilotoitava talousneuvola antaa monitoimijaista matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa asiakkaiden talous- ja velka-asioihin liittyvissä kysymyksissä. Hanke on päättyvässä 31.12.2020.

- Asta -osahankkeen pilotoimia työmallaja on tarkoitus siirtää asumistaloussosiaalityön hankkeen tiimin työvälineiksi ja toimintamalleiksi. Asumistaloussosiaalityön hankkeen myötä voidaan edelleen vahvistaa talousosaamista ja toimintamallien kehittämistä aikuissosiaalityön asumistaloussosiaalityön tiimin toimintana.
- Tavoite on, että voidaan tarjota yhä useammille talousvaikeuksissa oleville henkilöille ja perheille ohjausta ja neuvontaa.

Lapsiperheet

Lapsiperheiden asunnottomuus on lisääntynyt parin viime vuoden ajan, samoin asunnottomana olevien lasten määrä. Asunnottomille ja asunnottomuusuhan alla oleville lapsiperheille on kilpailutettu tukipalvelu. Palvelun kautta perheiden on mahdollisuus saada tukea myös palveluntuottajan järjestämään vuokra-asuntoon. Palvelu kohdistuu myös asunnottomuutta ennaltaehkäisevästi asunnottomuusuhan alla tai talousvaikeuksissa oleviin lapsiperheisiin, jolloin perheen on mahdollisuus saada tukipalvelua ja tukea kokonaisvaltaisesti niin, että myös asuminen saataisiin turvattua ja asunnottomuuden uhka poistettua.

- Tavoite on, että lapsiperheitä ei ole tilapäismajoituksessa, vaan tilanteeseen on pystytty löytämään ratkaisuja ennaltaehkäisevästi.
- Mikäli lapsiperhe joutuu tilapäismajoitukseen, tavoitellaan sitä, että majoitusjakson kesto on maksimissaan 3 kk. Mahdollisimman lyhyeen tilapäismajoitusaikaan pääsemiseksi tehostetaan asunnottomien lapsiperheiden ohjausta ja hyödynnetään aikuissosiaalityön omat palvelut ja ostopalvelut perheiden asunnottomuuden nopeassa ratkaisemisessa.
- Jatketään myös yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja kehitetään edelleen yhteistä toimintaa lapsiperheiden tukemiseksi asumisen pysyvyyden turvaamiseksi.

Paperittomien kysymys

Espoon aikuisten sosiaalipalveluissa järjestetään paperittomille henkilöille Sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaiset palvelut välttämättömänä huolenpidon ja toimeentulon turvaamiseksi. Paperittomia henkilöitä ohjautuu kuntaan

16.11.2020

[Asianumero]

vastaanottokeskuksista ja muualta Suomesta. Näissä tilanteissa sosiaalityön palvelut (arviointi, neuvonta ja ohjaus) on keskitetty aikuisten sosiaalipalvelujen maahanmuuttajapalveluihin. Paperittomia ei oteta huomioon asunnottomuusluvuissa. Paperittomien määrästä ei voida saada tarkkaa arvioita.

Paperittomien asumiseen ja oleskeluun liittyy rakenteellisia tekijöitä. Haasteita tuovat tilanteet erilaisissa rajapinnoissa, kuten esimerkiksi rajapinta erilaisten oleskelulupatyyppeiden, kotikuntamerkinän ja sosiaaliturvan piiriin kuulumisen välillä. Paperittomien henkilöiden haasteita suomalaiseen sosiaaliturvan piiriin kuulumisen ja asumisen suhteen ovat mm. tilanteet joidenkin väliaikaisten oleskelulupatyyppeiden kohdalla, joiden perusteella asiakas ei välttämättä saa kotikuntaa, mutta ei myöskään kuulu enää vastaanottopalveluiden piiriin. Asiakas ei myöskään kuulu tällöin suomalaisen sosiaaliturvan piiriin. On myös paperittomia henkilöitä, joilla on kotikuntamerkintä, mutta joiden osalta Kela katsoo, ettei asuminen ole vakinaista ja tällöin asiakas ei saa ensisijaisia etuuksia eikä välttämättä edes toimeentulotukea (tai saa vain ns. ruokaminimin). Joillakin asiakkailla aiempi oleskelulupatyyppi on poistunut ja heidän tulee hakea turvapaikkaa. Tällöin he eivät kuulu suomalaiset sosiaaliturvan piiriin, vaan saavat vastaanottorahaa. Tämän vuoksi he eivät välttämättä pysty maksamaan vuokraansa ja menettävät asuntonsa.

- Paperittomien tilanteiden tunnistamista kehitetään edelleen. Viedään keskusteluihin Kelan, Kuntaliiton ja pääkaupunkiseudun yhteistyöryhmiin.

3.3 Muut toimenpiteet

Asumissosiaalityö

Aikuissosiaalityössä kehitetään asumistaloussosiaalityötä keskittämällä organisaatiossa asumisen turvaamisen ja asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimijoita. Samalla kehitetään työn sisältöjä mm. talousohjaukseen ja asumisvalmennukseen liittyen ja kehitetään työvälineitä asiakastyön tueksi.

Palvelujen tavoitettavuuteen ja osallisuuden lisäämiseen voidaan sosiaalipalveluissa vaikuttaa esim. suuntaamalla toimintaa matalan kynnyksen palveluihin, kehittämällä erilaisia kohtaamisen malleja (esim. jalkautuva työmalli, ryhmämuotoinen toiminta, digipalvelut) ja toisaalta voidaan tukea asiakasta osallisuuteen arjessa, yhteisöissä ja yhteiskunnassa.

Aikuisten sosiaalipalvelut tekee yhteistyötä mm. yliopistojen sosiaalityön opinnäytetöiden kohdentamiseksi sosiaalihuollon toimintakenttään. Aikuisten sosiaalipalveluissa on tehty myös ammattikorkeakouluyhteistyötä esim. hankekehittämisessä. Aikuisten sosiaalipalveluissa kohdennetaan käytäntötutkimusaiheita asunnottomuuden ja asunnottomuuden ennaltaehkäisyn teemoihin, kuten esimerkiksi aikuissosiaalityön tilapäismajoittajien asunnottomuuspolkujen tutkimiseen.

16.11.2020

[Asianumero]

- Asunnottomuutta ja sen uusiutumista pyritään ehkäisemään suunnitelmallisella sosiaalityöllä ja kehittämällä sosiaalityössä taloussosiaalityön orientaatiota.
- Aikuissosiaalityössä kehitetään tiimirakenteita ja muodostetaan asumistaloussosiaalityön tiimi. Työskentelyä kohdennetaan erityisesti asunnottomiin ja asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn. Tavoitteena on kasvattaa talousohjausta ja neuvontaa saavien asiakkaiden määrää, lyhentää tilapäismajoitusjaksojen kestoa ja kehittää monitoimijaisia ennaltaehkäiseviä toimintamalleja.
- Kehittämiskohteena aikuissosiaalityössä on asiakassegmentointi ja palveluverkoston kuvaaminen, joiden on tarkoitus tukea työntekijää asiakasprosessien koordinoimisessa myös asunnottomuuskysymysten näkökulmasta.
- Ennaltaehkäisyn näkökulmasta aikuissosiaalityössä kehittämiskohteena on luoda pieniin vuokravelkoihin liittyen vuokravelka-työskentelyyn systemaattinen työprosessi, jossa työskentely jatkuu pysyvämmän asunnon löydyttyä tai vuokravelkatilanteen ratkaisemisen jälkeenkin.
- Välitystilitoimintaa järjestetään pienimuotoisesti aikuissosiaalityössä. Välitystili on asiakkaalle maksuton ja vapaaehtoinen järjestely, jonka avulla on mahdollista auttaa asiakasta turvaamaan asumisensa vuokranmaksua varmistamalla.
- Matalan kynnyksen talousneuvontapalvelut: Aikuisten sosiaalipalvelujen ASTA-osahanke (1.11.19-31.12.20) on pilotoimassa talousneuvolatoimintaa, joka toteutetaan Espoon kaupungin ja Länsi-Uudenmaan talous- ja velkaneuvonnan yhteistyönä. Tavoitteena on kehittää talouden neuvontaan liittyvä työmalli aikuissosiaalityöhön. Pilotissa espoolaisilla on mahdollisuus saada matalan kynnyksen talousneuvontaa monitoimijaiselta verkostolta.
- Tavoitteena on jatkaa vuokranantajayhteistyötä eri vuokranantajien kanssa vireyttämällä verkostomaista yhteistyötä häätöjen ehkäisemisen menettelytapojen juurruttamiseksi.
- Aikuissosiaalityön työntekijät jalkautuvat asukastaloihin ja kohtaamispaikkoihin.
- Aikuisten sosiaalipalvelujen tuetun asumisen kilpailutuksissa huomioidaan myös osallisuuteen tukeminen mm. osallisuus yhteisöihin ja yhteiskuntaan, työelämään ja opiskelujen pariin tukeminen ja muu mielekäs tekeminen arjessa.
- Otetaan kokemusasiantuntijoita mukaan palvelujen kehittämiseen.

Asunnottomille kohdistetun sote-palvelun kehittäminen ja vakiinnuttaminen

Espooseen myönnettiin syyskuussa 2020 valtionavustus asunnottomuutta vähentävän sote-palvelun kehittämiseksi. Kehittämistyötä tehdään hankkeessa

16.11.2020

[Asianumero]

1.12.20-30.9.22. Kehittämisaikajatkana hankkeessa on suunnata ennaltaehkäisevää työtä entistä laaja-alaisemmalla otteella hankkeessa työstettävien monitoimijajisten mallien ja verkostojen avulla. Kehittämissideana mm. kootaan toimijoita (asumisneuvonta, sosiaalityö, talousneuvonta, kokemusasiantuntijat) aikuissosiaalityön asumistaloussosiaalityön tiimiksi ja luodaan uusia ennaltaehkäisyä tukevia toimintamalleja. Tavoitteena on vahvistaa olemassa olevia verkostoja ja luoda uusia yhteistyöverkostoja esimerkiksi Omatilan palveluun, työllisyyspalveluihin tai mielenterveys – ja päihdepalvelujen avopalveluihin. Asumistaloussosiaalityön hankkeen asiakkaiden osallisuutta pyritään tukemaan hyödyntäen kaupungin ja järjestöjen laajaa palveluvalikkoa. Lisäksi tavoitellaan esimerkiksi jo asunnottomaksi joutuneiden yksin elävien ja perheiden tilapäismajoitusjaksojen lyhentämistä vahvistamalla tilapäismajoituksen aikaisia tukipalveluja ja etsimällä yhteistyöverkostoja vuokra-asumisen nopeampaan löytymiseen.

Asumistaloussosiaalityön hankkeen keskeisiä tavoitteita ovat:

- Tilapäismajoituksen keston lyheneminen
- Sujuvien ja oikea-aikaisten palvelupolkujen kehittäminen (esim. omatila, mtp:n avopalvelut, te-palvelut, RISE, järjestöt jne.)
- Matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen
- Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saaminen henkilöille, joilla on taustalla epäonnistumisia vuokra-asunnon säilyttämisessä esim. vuokravelkojen vuoksi.

Asumisneuvonta

Espoon valtuuston 10.9.2018 hyväksymässä asunto-ohjelmassa on yhtenä tavoitteena vähentää asunnottomuutta ja asukkaiden syrjäytymistä tarjoamalla asumisneuvontaa sekä kehittämällä asumiseen liittyvää sosiaalityötä yhdessä muun muassa Espoon Asunnot Oy:n kanssa.

Espoon kaupungin aikuisten sosiaalipalvelujen asumisneuvontapalvelussa työskentelee tällä hetkellä 3 asumisneuvojaa, joista 1 asumisneuvoja työskentelee alle 30-vuotiaiden asiakkaiden tiimissä. Aikuisten sosiaalipalvelujen asumisneuvojat voivat auttaa mm. vuokranmaksunvaikeuksissa, häätöuhkatilanteissa, asumiseen liittyvien tukien ja etuuksien hakemisessa, asuntohakemuksen täyttämässä ja muissa asumiseen liittyvissä haasteissa. Asumisneuvonta on yleensä lyhytkestoista matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa. Asumisneuvonnan päätavoitteena on turvata asuminen kaikissa tilanteissa. Asumisneuvonnalla pyritään estämään vuokravelan syntyminen ja ehkäisemään häätöjä. Asumisneuvojat antavat myös tietoa tilanteeseen sopivista muista palveluista ja tukimuodoista, jos asiakkaalla on muitakin kuin asumiseen liittyviä ongelmia.

16.11.2020

[Asianumero]

Aikuissosiaalityön asumisneuvojat ovat kehittäneet yhteistyötä eri vuokranantajien kanssa Espoossa ja kehittäneet vuokravelkaryhmä -toimintamallin asiakkaiden tukemiseksi, joilla on vuokravelkaa. Asumisneuvontatoiminnan tilastoinnin mukaan aikuisten sosiaalipalvelujen asumisneuvojat onnistuivat esimerkiksi ehkäisemään vuonna 2018 häätöjä 66 kpl ja lisäksi he onnistuivat samana vuonna järjestämään asuntoja 47 asiakkaalle tekemällä yhteistyötä vuokranantajien kanssa.

Espoon asunnoilla on vuonna 2020 yhteensä 4,5 asumisneuvojan resurssi. Espoon aikuisten sosiaalipalvelut osallistuu myös Espoon asuntojen asumisneuvontatoiminnan kustannuksiin sopimuksen mukaisesti. Espoon asuntojen asumisneuvonta auttaa asumisen ongelmatilanteissa tavoitteena turvata asumista ja ehkäistä häätöjä. Espoon asuntojen asumisneuvojat estivät 487 asiakkaan hädän toteutumasta vuonna 2019. Espoon Asuntojen asumisneuvonnan asiakasmäärät ovat kasvussa.

Myös muutamalla isolla vuokranantajataholla työskentelee asumisneuvoja. Asumisneuvojien toimenkuvat eri sektoreilla eivät kuitenkaan ole yhtenevät. Ympäristöministeriö on asettanut 18.3.2020 työryhmän valmistelemaan asumisneuvonnan lakisääteistämistä. Työryhmän toimikausi on 18.3.2020-31.12.2020.

- Asumisneuvonnan kehittämisessä vahvistetaan aikuissosiaalityön asumisneuvonnan toimintaa lisäämällä erityisesti nuorille suunnattua asumisneuvontaa. Lisäksi istutetaan asumisvalmennus osaksi aikuisten sosiaalipalvelujen asumisneuvojien ryhmämuotoista asiakastyötä.
- Tarjotaan Kotona kaupungissa – hankkeen asumisvalmennuksen työmenetelmät (materiaalit) laajasti myös eri toimijoiden käyttöön kaupungin sähköisen alustan kautta.

Palveluvalikko

Asumisen palveluja järjestetään eri palvelualueilla.

- Tavoitteena arvioida yhteistyössä asumisen palvelujen palveluvalikkoa.
- Tavoitteena on luoda kokonaiskuva palvelukokonaisuudesta kaupungin hankinnan kanssa ja kehittää toimittajahallintayhteistyötä.
- Kilpailutuksissa huomioidaan erityisesti mm. digipalvelujen kehittyminen, maahanmuuttajatausteisten henkilöiden palvelutarpeet, naisten tilanteet asumispalveluissa sekä nuorten tukiasumiseen liittyvät palvelutarpeet ja osallisuuden tukeminen.
- Huolehditaan siitä, että asunnottomien asumisen tukemisen palveluvalikossa on edelleen myös asunto ensin -periaatteella toimivia palveluja.

16.11.2020

[Asianumero]

Espoon Asunnot

Asuntoja vapautuu valintaan kuukausittain noin 120 - 130 kpl. Asuntojen kierto on hidastunut, sillä nykyiset asukkaat viihtyvät asunnoissaan yhä pidempään. Keskimääräinen asumisaika on noin 8 vuotta. Viime vuonna Espoon Asunnoilta sai asunnon 1646 hakijataloutta. Tämän vuoden osalta on asunnon vastaanottanut jo noin 1466 hakijataloutta (10/2020), joten koko vuoden osalta tulemme ylittämään viime vuoden lukeman ja kokonaismäärä tulee nousemaan noin 1750 valintaan. Muutos johtuu osin uudiskohteiden valmistumisesta. Kaikista hakijaruokakunnista noin 60 % on yhden henkilön talouksia (1-2 hengen talouksien osuus kaikista hakijoista on noin 80%). Kaikista asunnon saaneista ruokakunnista hieman yli puolet (54 % per 10/2020) on ollut yhden henkilön talouksia.

Espoon asunnoille tulee asuntopuoltolistoja ja -lausuntoja lukuisilta eri toimijoilta kuukausittain. Tällä hetkellä (10/2020) voimassa olevia hakemuksia on 7000 kpl, joka on noin 2000 kpl enemmän kuin vastaavaan aikaan viime vuonna. Asuntojen kysyntä painottuu Espoossa voimakkaasti pienempiin huoneistotyyppisiin. Suurten yli viiden hengen talouksien osuus kaikista hakijaruokakunnista on tällä hetkellä 6 %. Suurten perheasuntojen (4h+k tai suurempi) osuus Espoon Asuntojen asuntokannasta on 11 %, mikä on suurin %-osuus serkkuyhtiövertailussa (Hekalla myös 11 %). Uudistuotanto painottuu pienempiin huoneistotyyppisiin, mutta uusiin kohteisiin pyritään sijoittamaan myös jonkin verran isompia perheasuntoja. Suurten yli viiden hengen talouksien %-osuus asunnon saaneista on 4 %, joka kuta kuinkin suunnilleen saman verran kuin heidän osuutensa hakijaruokakunnista.

- Tavoitteena on kehittää asuntopuoltojärjestelmää Espoon asuntojen kanssa ja kaupungin sisällä.
- Espoon asunnoilla häätöjen ehkäiseminen perustuu mm. yhteiseen toimintamalliin aikuissosiaalityön sosiaalityön kanssa. Jatketaan yhteistyötä luodulla yhteistyömallilla ja täsmennetään tarvittaessa toimintamallia yhteistyössä.
- Jatketaan säännöllisiä yhteistyötapaamisia Espoon asuntojen ja aikuissosiaalityön sosiaalityön kanssa asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ja asunnottomien asuttamisen yhteistyökäytäntöjen vahvistamiseksi.
- Kohdennettu asuntojen tarjoaminen tilapäismajoituksessa oleville ja tuetusta asumisesta itsenäiseen asumiseen siirtyville (asuntopuoltomenettelyllä). Yhteistyössä Espoon Asuntojen ja Espoon kaupungin Kriisimajoitusyksikkö Viisikon kanssa on sovittu, että Espoon Asunnot vuokraa 24 asuntoa/vuosi Kriisimajoitusyksikkö Viisikossa asuville.
- Yhteistyössä Espoon Asuntojen ja SPR:n Nuortenturvatalon kanssa on sovittu, että Espoon Asunnot vuokraa vuosittain 10 asuntoa Nuortenturvatalon nuorille. Vuonna 2020 on tarjottu jo 16 asuntoa Turvatalon asukkaille. Nuorten turvatalon ikäraja on noussut yli 18-vuotiaisiin.

16.11.2020

[Asianumero]

- Arvioidaan kehittämistarpeita monitoimijaisen yhteistyön osalta, kun ollaan asuttamassa asunnottomia lapsiperheitä tai kun ollaan päätymässä lapsiperheen häätöön Espoon asunnoilta.

Järjestötoimijat

Espoon järjestötoimijat tarjoavat monipuolisesti tukea esimerkiksi talouden ja velanhoidon asioissa, kotouttamisen edistämiseen, apua asunnottomille ja tukea työllistymiseen.

- Järjestötoimijoiden roolia asiakkaan palveluissa työstetään mm. asumistaloussosiaalityön kehittämishankkeessa, myös sote-keskus kehittämisessä järjestötoimijoiden osallisuus nähdään tärkeänä.

4 Asunnottomille kohdistettavien asuntojen määrät

Suurin osa asunnottomista, jotka muuttavat esim. ara-asuntoihin, eivät ole sotetin asiakkaita vaan asunnottomuus johtuu erotilanteesta, Espooseen muutosta, määräaikaisen vuokrasopimuksen päättymisestä tms. Toisaalta vain pieni osa mielenterveys- ja päihdekuntoutujista, jotka muuttavat Y-säätiön asuntoihin, ovat asunnottomia. Henkilö, joka siirtyy esim. tuetummasta asumisesta kevyempään, ei ole asunnoton.

4.1 Espoon Asuntojen asuttamat asunnottomat

Espoon Asunnoilla on noin 15 600 asuntoa. Valtuuston hyväksymän asunto-ohjelman mukaan Espoon Asuntojen tavoitteena on aloittaa vuosittain keskimäärin 400 uuden valtion tukeman vuokra-asunnon rakentaminen, nelivuotisella asunto-ohjelmakaudella yhteensä 1 600 asuntoa. Espoon Asunnoille saapuu kuukausittain noin 2 300 asuntohakemusta. Kaikista hakijaruokakunnista noin 60 % on yhden henkilön talouksia (1-2 hengen talouksien osuus kaikista hakijoista on 80%).

- Tavoitteena on, Espoon Asunnot tarjoaa asuntoa 200:lle asunnottomalle tai asunnottomuusuhan alaiselle hakijalle vuodessa.

4.2 Asumispalvelujen kautta asutettavat asunnottomat

Espoon kaupunki toimii välivuokraajana mielenterveyskuntoutujille tarkoitetuissa Auroranportin tukiasunnoissa (45 asuntoa) ja jälkihuolto nuorille tarkoitetuissa asunnoissa (8 asuntoa) sekä Y-säätiön omistuksessa oleva asunnottomille tarkoitettu Väinöläkodin asumisyksikössä (33 asuntoa). Asunnottomille, mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, pakolaisille ja maahanmuuttajille, tukea tarvitseville nuorille ja perheille on lisäksi välivuokrauksessa 396 yksittäisasuntoa.

16.11.2020

[Asianumero]

Kaupungin omana toimintana järjestettävässä Olarinluoman tuetussa- ja palveluasumisessa sekä Sepänkylän ja Neppersin tuetussa asumisessa on yhteensä 104 asuntoa päihdekuntoutujille. Auroranportin tukiasunnoissa tukea ja kuntoutusta tarjoaa MTP:n liikkuva tiimi. Asiakas saa tukea, ohjausta ja kuntoutusta arjen hallintaan. Toiminnan tavoitteena on oman toimintakyvyn parantuminen sekä sairauden tuomien haittojen vähentäminen yksilöllisen palvelusuunnitelman mukaisesti. Asuminen on tarkoitettu täysi-ikäisille, espoolaisille mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, joilla on sairaudesta johtuvia toimintakyvyn rajoitteita. Asiakas ohjautuu tuettuun asumiseen MTP:n asiakasohjauksen kautta. Kalliolahteentien tukiasunnoissa (yhteensä 45 mielenterveyskuntoutujien tukiasuntoja) asiakkailta on sairaudesta johtuvia toimintakyvyn rajoitteita. Tavoitteena on asiakkaan toimintakyvyn parantuminen. Tukea ja kuntoutusta tarjoaa MTP:n liikkuva tiimi. Iso osa asiakkaita on lapsuuden kodista ensimmäiseen omaan asuntoon muuttaneita.

Aikuisten sosiaalipalvelut järjestää tuettua asumista ja kotiin vietävää tukea ostopalveluna, sekä asumisyksikkömuotoisena palveluna että hajasijoitettuna, kotiin vietävänä tukena. Asiakas saa tavoitteellista, yksilöllistä ohjausta ja tukea mm. elämänhallintaan, arjessa selviytymiseen ja asioiden hoitamiseen sekä osallisuuden lisäämiseksi. Aikuissosiaalityön ja maahanmuuttajapalvelujen sosiaalityöntekijät toimivat Sosiaalihuoltolain mukaisena omatyöntekijänä järjestämässään asumispalveluissa oleville asiakkailleen. Tuen ja ohjauksen tarpeessa oleville nuorille järjestetään asumispalvelua yksikkömuotoisessa palvelussa, jossa korostuu yhteisöllinen tuki. Lisäksi nuorille järjestetään asumispalveluita, tukea ja ohjausta hajasijoitetulla palvelumallilla. Asunto ensin periaatteen mukaisena palveluna järjestetään yksikkömuotoista tuettua asumista aktiivisesti päihteitä käyttäville asiakkaille. Muille mm. pitkäaikaisasunnottomille ja tuen tarpeessa oleville asiakkaille järjestetään asumispalvelua kotiin vietävänä tukena ja asumisyksikössä annettavana palveluna eri palveluntuottajien tuottamana. Lapsiperheille järjestetään tukipalvelua, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä asunnottomuutta tai tukea lapsiperhettä pois asunnottomuudesta järjestämällä perheelle asunto ja tarvittava tuki.

4.3 Asuntojen uustuotanto

Tavallinen asuntokanta:

- Tavoitteena on, että muissa kuin Espoon Asuntojen ja erityisryhmien 40 vuoden korkotukilainalla toteutetuissa vuokra-asuntokohteissa asukkaiksi valittavista hakijatalouksista vähintään 60 % on erittäin kiireellisessä asunnontarpeessa olevia ruokakuntia tehtäessä uusiin vuokra-asuntoihin ensimmäiset asukasvalinnat.

Asuntoja asumisyksiköihin:

16.11.2020

[Asianumero]

- Tavoitteena 20-40 asuntoa.

Mahdolliset ARA-tuettavat kohteet:

- Ei tiedossa uusia ARA-tuettavia kohteita.

4.4 Olemassa oleva asuntokanta, hankinnat

Olemassa oleva asuntokanta:

- Kaupunki ei hanki asuntoja olemassa olevasta asuntokannasta.

Välivuokraus:

- Kaupunki voi ottaa välivuokraukseen keskimäärin 5 Y-säätiön asuntoa vuodessa. Asumisen tuki välivuokrausasuntoihin osoitetaan sosiaali- ja terveystoimesta.

4.5 Asumisyksiköiden peruskorjaustarve

Olarinluoman vastaanottokoti.

4.6 Eri ryhmille kohdistetut asunnot: nuoret

- Y-säätiön/ M2 kotien Friisinmäen nuorisoasuntojen rakentaminen on aloitettu vuonna 2020. Hankkeen käynnistyminen on viivästynyt kaavan poikkeamispäätöksestä ja rakennusluvasta tehtyjen valitusten vuoksi yli 5 vuotta. Hanke kuuluu pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman (PAAVO II) hankkeisiin. Hankkeeseen tulee yhteensä 55 asuntoa, joista 31 on nuorten tukiasuntoja. Espoon kaupunki ja Y-säätiö ovat laatineet sopimuksen tukiasuntojen vuokraamisesta. Kohteessa on 31 tukiasumisen paikkaa ja 24 tavallista vuokra-asuntoa.
- NAL Asunnot rakennuttaa uuden ara-kohteen (59 asuntoa) nuorille Suvelaan.
- Tavoitteena on saada nuorisoasuntokohde Tiistilään.

5 Alueen asunnottomuustyön yhteistyöverkostoja

Asunnottomuuden vähentämiseen liittyvien toimenpiteiden toteutumista arvioidaan yhteistyössä asunnottomuustoimijoiden verkostossa. Asunnottomuusverkosto on kokoontunut Espoossa vuodesta 2008 lähtien. Asunnottomuusverkosto kokoaa asunnottomuuden ja sen ennaltaehkäisyn parissa toimivia tahoja Espoossa. Verkosto on kokoontunut säännöllisesti noin 4 kertaa vuodessa. Verkoston

16.11.2020

[Asianumero]

puheenjohtajana toimii Espoon perusturvajohtaja ja siihen kuuluvat tällä hetkellä mm. Espoon perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, päihde- ja mielenterveyspalvelujen päällikkö, aikuisten sosiaalipalvelujen päällikkö, asuntopäällikkö, järjestöjen edustajia, säätiöiden edustajia ja palveluntuottajia. Verkostoa vahvistetaan myös RISE:n edustajalla. Verkostossa käydään läpi ajankohtaista tilannetta sekä asunnottomuuteen ja sen ennaltaehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä ja kehittämishankkeita. Asunnottomuusverkostossa on seurattu säännöllisesti PAAVO- ja AUNE - hankekausien toimenpiteiden etenemistä ja tavoitteiden toteutumista. Asunnottomuusverkosto on keväällä 2020 käsitellyt asunnottomuutta vähentävän kehittämishankkeen hakemusta (asumistaloussosiaalityön hanke) ja verkoston syksyn kokouksessa käsiteltiin valmisteluvaiheessa ollutta Espoon asunnottomuuden puolittamiseen liittyvää suunnitelmaa. Asunnottomuuden puolittamisen suunnitelmaa on valmisteltu eri toimijoiden kanssa. Espoon asuntoyksikkö, aikuisten sosiaalipalvelut, Espoon asunnot, mielenterveys- ja päihdepalvelut ja järjestöjen edustaja ovat osallistuneet omalta osaltaan suunnitelman työstämiseen. Asunnottomuuden puolittamisen suunnitelman toteutumista sekä asumistaloussosiaalityön kehittämishankkeen etenemistä on tarkoitus seurata säännöllisesti Espoon asunnottomuusverkostossa.

Kaiken kaikkiaan asunnottomuuteen ja sen vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä on nostettu esille monessa Espoon kaupungin toimintaa ohjaavissa ohjelmissa ja suunnitelmissa. Tavoitteita on sisällytetty mm. Espoon työikäisten hyvinvointisuunnitelmaan vv. 2017-2021. Espoon asunto-ohjelmaan vv. 2018-2021 on nostettu tavoitteeksi vähentää asunnottomuutta ja asukkaiden syrjäytymistä tarjoamalla asumisneuvontaa ja kehittämällä asumiseen liittyvää sosiaalityötä. Lapsiperheköyhyyden toimenpideohjelmassa vv. 2019-2021 on nostettu esille mm. lapsiperheiden häätöjen ehkäisy. Espoon kotouttamisohjelmassa vv. 2018-2021 yhtenä tavoitteena on ehkäistä maahanmuuttajien asunnottomuutta.

Espoon aikuisten sosiaalipalvelut on mukana pääkaupunkiseudun kuntien ja Kelan yhteistyöfoorumissa. Vuonna 2020 kuntien ja Kelan erityiseksi yhteiskehittämisteemaksi nostettiin asumisen kysymykset ja yhteistyöprosessien sujuvoittaminen. Työ jatkuu siltä osin edelleen vuonna 2021.

Espoon tulevaisuuden sote-keskusmallin kehittämisessä tavoitteena ovat mm. palvelujen oikea-aikaisuus, ennaltaehkäisy, palvelujen laatu ja vaikuttavuus, monialaisuus ja palvelupolkujen kehittäminen. Asunnottomuuden ennaltaehkäisyä kehitetään jatkossa myös sote-keskusmallin kehittämisen suuntaisesti. Ennaltaehkäisevä toiminta kuuluu mallin ensilinjan palveluihin ja yksilöllisiin palveluihin. Asunnottomuuden uusiutumisen ehkäisy ja ennaltaehkäisy voivat kuulua myös erityispalvelujen osa-alueelle, kun tuetaan asumispalveluissa olevien asiakkaiden asumisen pysyvyyttä. Asunnottomien palvelutarpeet voivat kuulua asumisen osalta myös sote-keskusmallin erityispalveluiden osa-alueelle, mikäli asumisen tuen tarve on runsaampaa ja siihen ei pystytä vastaamaan esim. peruspalveluilla ja asunnon järjestämisessä tukemalla. Tavoitteena on istuttaa asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn liittyvä sosiaalityö ja palvelut Sote-

16.11.2020

[Asianumero]

keskusmalliin niin, että palvelut ja palvelupolut ovat entistä oikea-aikaisempia ja monialaisempia, kohdentaen toimia erityisesti ennaltaehkäiseviin palveluihin.

6 Lähteet

Asunnottomat 2019. Selvitys 2/2020. Ara.

Espoo.fi/Espoo hyväksyi maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksen

Espoo.fi /Väestö ja väestönmuutokset

Espoon asunto-ohjelma. Haettu sivustolta: [https://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Asuminen/Uusi_asuntoohjelma_tukee_Espoon_nopeaa_k\(145670\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Asuminen/Uusi_asuntoohjelma_tukee_Espoon_nopeaa_k(145670))

Espoon kotouttamisohjelma 2018-2021. Haettu Espoo.fi sivustolta.

Espoon työikäisten hyvinvointisuunnitelma. Haettu sivustolta: https://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ja_terveyspalvelut/Hyvinvointi/Hyvinvointijohtaminen_Espoossa

Espoon toimenpideohjelma lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi. Haettu sivustolta: [https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoo_vahentaa_lapsiperhekoehyhytta_toime\(169251\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoo_vahentaa_lapsiperhekoehyhytta_toime(169251))

Espoon väestönmuutokset vuonna 2019 Tietoisku 6/2020. Haettu sivustolta: [https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Tietoa_Espoosta/Tilastot_ja_tutkimukset/Vaesto_ja_vaestonmuutokset/Vaestorakenne_ja_vaestonmuutokset\(340\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Tietoa_Espoosta/Tilastot_ja_tutkimukset/Vaesto_ja_vaestonmuutokset/Vaestorakenne_ja_vaestonmuutokset(340))

Järvinen M. & Kumpula Y. Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat – varhainen välittäminen, osallisuus ja asumisen tuki (AKU) Espoon osahanke 2016-2019. Haettu osoitteesta: https://www.ara.fi/fi-FI/Ohjelmat/Asunnottomuuden_ennaltaehkaisyn_kuntastrategiat/Loppuraportit

Karppinen J. Varmista asumisen turva! Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman (AUNE) loppuraportti. Kehittämisosuuskunta Avainväki 28.1.2020. Haettu osoitteesta: <https://asuntoensin.fi/assets/files/2020/01/AUNE-ohjelman-loppuraportti-Karppinen-Kehitt%C3%A4misosuuskunta-Avainv%C3%A4ki.pdf>

Kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki vuonna 2019. Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 3/2020. Haettu osoitteesta: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/20_06_23_Kuusikko_aikuissosiaalityo_ja_toimeentulotuki_2019.pdf

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukset (MAL). Haettu sivustolta: <https://ym.fi/maankayton-asumisen-ja-liikenteen-sopimukset>

Pitkänen, S., Harju, H., Törmä, S., Huotari, K., Mayer, M. & Pyykkönen, S. (2019). Asunnottomuusohjelmien arviointi: Ohjelmista asunnottomuustyön vakiinnuttamiseen.

16.11.2020

[Asianumero]

Ympäristöministeriön julkaisuja 2019:11. Haettu osoitteesta:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161686>

Siksak – hanke. Rikosseuraamus.fi/hankkeet/siksak. Haettu osoitteesta:

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/hankkeet/siksak.html>

Työttömyys kuukausittain. Haettu osoitteesta: <https://www.espoo.fi/fi->

[FI/Espoon kaupunki/Tietoa Espoosta/Tilastot ja tutkimukset/Työssakaynti työttömyys ja elinkei
not/Työttömyys_kuukausittain\(549\)](https://www.espoo.fi/fi-)

Yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi vuoteen 2023 mennessä. Haettu sivustolta:
ym.fi/asunnottomuus